

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Marszałek Senatu
BPS.DPS.030.11.2020

Druk nr 581
Warszawa, 14 sierpnia 2020 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Pani Marszałek podjętą przez Senat na 14. posiedzeniu w dniu 13 sierpnia 2020 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

**- o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy
- Kodeks karny wykonawczy** wraz z projektem tej ustawy.

Projekt ustawy stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senatora Rafała Ambrozika do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem

(-) Tomasz Grodzki

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 13 sierpnia 2020 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny
oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy.

Jednocześnie upoważnia pana senatora Rafała Ambrozika do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950 i 2128 oraz z 2020 r. poz. 568, 875 i 1086) art. 87 otrzymuje brzmienie:

„Art. 87. W razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności sąd może wymierzyć karę łączną pozbawienia wolności, przyjmując, że miesiąc ograniczenia wolności równa się 15 dniom pozbawienia wolności.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 523 i 568) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 17a § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W razie orzeczenia wobec skazanego kary pozbawienia wolności oraz kary ograniczenia wolności na podstawie art. 37b Kodeksu karnego, karę ograniczenia wolności kieruje się do wykonania w pierwszej kolejności tylko wówczas, gdy zachodzą przeszkody prawne do niezwłocznego wykonania kary pozbawienia wolności.”;

2) art. 43lb otrzymuje brzmienie:

„Art. 43lb. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się także do skazanego, wobec którego orzeczono zastępczą karę pozbawienia wolności za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe lub karę pozbawienia wolności orzeczoną w warunkach, o których mowa w art. 37b Kodeksu karnego.”.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Celem projektu jest dostosowanie systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 czerwca 2019 r. (sygn. akt P 20/17). Sentencja tego orzeczenia została ogłoszona w dniu 18 czerwca 2019 r. w Dz. U. poz. 1135, a jego pełna treść wraz z uzasadnieniem ukazała się w OTK ZU A poz. 29.

2. Przedmiot i istota rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego

Trybunał orzekł, że art. 87 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (dalej jako k.k.) w zakresie, w jakim nakłada na sąd obowiązek połączenia kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności oraz wymierzenia kary łącznej pozbawienia wolności po dokonaniu zamiany kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 175 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 87 § 1 k.k., w brzmieniu poddanym kognicji TK, przesądzał, że w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności sąd wymierza karę łączną pozbawienia wolności, przyjmując, że miesiąc ograniczenia wolności równa się 15 dniom pozbawienia wolności. Wyjątek od powyższego mechanizmu wymiaru kary łącznej wynikał jedynie z art. 87 § 2 k.k., wedle którego sąd może orzec jednocześnie kary łączne pozbawienia wolności oraz ograniczenia wolności, o ile tylko pierwsza z nich nie przekroczy 6 miesięcy, zaś kara łączna ograniczenia wolności – 2 lat. Mimo że kwestia zakresu zastosowania art. 87 § 2 k.k. wywoływała pewne kontrowersje i była przedmiotem rozbieżnych wypowiedzi judykatury, przyjmowano, że odstępstwo od obligatoryjnego łączenia kar różnorodnych, jakimi są kara ograniczenia wolności oraz kara pozbawienia wolności, po dokonaniu przeliczenia tej pierwszej kary na karę pozbawienia wolności, jest możliwe w sytuacji, gdy za zbiegające się przestępstwa zostały wymierzone kary sekwencyjne na podstawie art. 37b k.k., kara sekwencyjna oraz kara ograniczenia wolności i kara pozbawienia wolności, a także co najmniej dwie kary ograniczenia wolności i kary pozbawienia wolności. Niemniej jednak gdyby w następstwie połączenia takich kar w wyroku łącznym miały zostać przekroczone okresy określone w art. 87 § 2 k.k., sąd byłby zmuszony orzec stosownie do dyspozycji art. 87 § 1 k.k.

Istotą zagadnienia badanego przez Trybunał było to, że w przypadku gdy nie zostały spełnione przesłanki zastosowania art. 87 § 2 k.k., sąd karny był obowiązany dokonać zamiany kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności i wymierzyć karę łączną pozbawienia wolności. W opisywanej sytuacji sąd przede wszystkim nie mógł uwzględnić okoliczności konkretnej sprawy i odstąpić od zamiany, choćby okazało się to zasadne, np. ze względu na prognozę kryminologiczną, postawę skazanego czy też cele kary. Obligatoryjność i automatyzm mechanizmu przewidzianego w art. 87 § 1 k.k. prowadziły do wyłączenia sądowej gwarancji kontroli merytorycznej przesłanek pozbawienia wolności, a więc ingerencji, i to najdalej idącej, w jedną z fundamentalnych wartości o randze konstytucyjnej, jaką jest wolność osobista (art. 41 ust. 1 Konstytucji).

W swym orzecznictwie sąd konstytucyjny akcentował, że „jednym z najważniejszych elementów zapewniających, że do pozbawienia wolności jednostki dochodzi tylko w warunkach szczególnie uzasadnionych, jest ustawowa gwarancja pełnej, realnej sądowej – a zatem procesowej – kontroli nad potrzebą pozbawienia wolności jednostki. Wyklucza to konstytucyjną dopuszczalność pozbawienia wolności z mocy prawa. Z tego punktu widzenia ograniczeniem zakresu procesowych gwarancji byłoby wyłączenie realnej roli sądu w podejmowaniu decyzji o pozbawieniu jednostki wolności osobistej, nawet jeżeli – formalnie – decyzję w tym zakresie podejmowałby sąd, tyle że sprowadzony do roli notarialnej”. Co więcej: pamiętać należy, że pozbawienie wolności jest środkiem *ultima ratio*, a skoro tak, to sąd powinien mieć możliwość rozważenia wszystkich okoliczności sprawy relewantnych w dniu wydania orzeczenia. Innymi słowy, TK nieodmiennie stoi na stanowisku, że „wolność osobista wymaga tego, aby sąd, przy orzekaniu o jej realnym pozbawieniu, miał zapewniony zakres uznania (minimum kompetencji sądu)”.

Przechodząc do kontroli zaskarżonej regulacji, Trybunał podniósł, że sąd karny, który orzeka o karze łącznej, nadal sprawuje wymiar sprawiedliwości. „W porównaniu z karami jednostkowymi, kara łączna nie tylko może mieć zmodyfikowany (zazwyczaj powiększony) wymiar (...), ale też może zostać istotnie przekształcona (dotyczy to zwłaszcza orzeczenia kar bezwzględnych w wyniku łączenia kar z warunkowym zawieszeniem ich wykonania (...)) lub poszerzona o nowe elementy (...). Dla sprawcy jest to więc «nowa» kara, zastępująca sankcje wymierzone mu wcześniej”. W tej perspektywie wydanie przez sąd wyroku, na mocy którego jest orzekana kara łączna, stanowi „sprawę” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Tymczasem art. 87 § 1 k.k. redukował zarówno funkcję „wymierzania sprawiedliwości”, jak i „rozpatrzenia” sprawy, do przeliczenia kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności oraz orzeczenia, w miejsce kar wymierzonych za zbiegające się przestępstwa, jednej kary łącznej pozbawienia wolności. TK zwrócił przy tym uwagę, że kwestionowany przepis miał zastosowanie także wówczas, gdy dochodzi do zbiegu jednej kary pozbawienia wolności i dwóch lub więcej kar ograniczenia wolności. „W takim wypadku kar ograniczenia wolności nie łączy się w karę łączną ograniczenia wolności, lecz obligatoryjnie «przelicza się» je na kary pozbawienia wolności i wymierza jedną karę łączną pozbawienia wolności. Tak więc zbieg kary pozbawienia wolności z karami ograniczenia wolności stanowi przeszkodę do łączenia tych ostatnich kar jako kar tego samego rodzaju”.

Na skutek zobligowania sądu do łączenia z urzędu kar jednostkowych w ten sposób, że z mocy ustawy musiała zostać wymierzona kara jednego rodzaju, i to najsurowsza, skazany *de facto* tracił gwarancję sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy. Ostatecznie zatem istotnie obniżony został, czy wręcz na gruncie ocenianej normy prawnej stracił praktyczne znaczenie, standard ochrony poręczony przez art. 45 ust. 1 Konstytucji (prawo do sądu), z którego to skazany korzystał na etapie wydawania wyroków za zbiegające się przestępstwa. Trybunał stwierdził ponadto, że art. 87 § 1 k.k., stosowany w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego, następczo niweczył również gwarancję swobody orzekania. Czynił to w takim stopniu, że – zdaniem TK – naruszał zasadę sprawowania przez sądy „wymiaru sprawiedliwości” wysłowioną w art. 175 ust. 1 Konstytucji.

3. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Wraz z wejściem w życie wyroku z dnia 11 czerwca 2019 r. z porządku prawnego została wyeliminowana norma prawna dekodowana z art. 87 § 1 k.k., która obligowała sąd do wymiaru kary łącznej pozbawienia wolności, jeżeli za pozostające w zbiegu przestępstwa zostały wobec skazanego orzeczone kary pozbawienia wolności oraz ograniczenia wolności, z tym wszakże zastrzeżeniem, że odstępienie od omawianego łączenia kar było możliwe jedynie w warunkach art. 87 § 2 k.k., tj. pod warunkiem zachowania przewidzianych tam progów: 6 miesięcy dla kary łącznej pozbawienia wolności i 2 lat dla kary łącznej ograniczenia wolności. W związku z tym aktualnie walor normatywny art. 87 § 1 k.k. sprowadza się do ustalenia stosunku, w jakim kara ograniczenia wolności podlega przeliczeniu na karę pozbawienia wolności, jeśli tylko sąd zdecyduje się na wymierzenie izolacyjnej kary łącznej.

W proponowanym brzmieniu przepis art. 87 k.k. wprost wysławia swobodę decyzyjną sądu i nie ustanawia żadnych dodatkowych przesłanek, których rolą byłoby limitowanie kompetencji sądu orzekającego o połączeniu kar jednostkowych pozbawienia wolności oraz ograniczenia wolności. Niemniej nie oznacza to, iż uznanie sądu jest niczym nieograniczone. Sąd musi bowiem kierować się dyrektywami określonymi w art. 85a k.k. („*Orzekając karę łączną, sąd bierze pod uwagę przede wszystkim cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.*”). Przy wymierzaniu kary łącznej sąd nie może też abstrahować o tego, że w naszym systemie prawnym kara pozbawienia wolności ma charakter sankcji *ultima ratio*.

Jeżeli chodzi natomiast o sam „przelicznik” występujący obecnie w końcowym fragmencie art. 87 § k.k., to ma on kilkudziesięcioletnią tradycję i trudno byłoby wskazać argumenty przemawiające za jego zmianą. Dlatego w projekcie został on zachowany.

Niezależnie od wypełnienia postulatu maksymalnej precyzji przepisów prawa karnego, podjęcie przez ustawodawcę interwencji legislacyjnej jest uzasadnione tym, że wypowiedź Trybunału pozbawiła jakiegokolwiek doniosłości przepis art. 87 § 2 k.k., a tym samym zarówno ta jednostka redakcyjna, jak i odesłania do niej, jakie można znaleźć w treści art. 17a § 1 oraz art. 43lb ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, muszą zostać derogowane jako bezprzedmiotowe (art. 2 projektowanej ustawy).

Na marginesie wypada nadmienić, że przy takim zakreśleniu kompetencji sądu, jakie przewidziano w art. 1 projektu, nie doszłoby nade wszystko do przedstawienia pytań prawnych, które stały się bezpośrednim impulsem dla rozstrzygnięcia TK, a które to motywowane były stwierdzeniem, iż objęcie węzłem kary łącznej kar jednostkowych pozbawienia wolności oraz ograniczenia wolności będzie krzywdzące dla skazanego w stopniu negującym ogólne poczucie sprawiedliwości i racjonalności (w sprawie poddanej kognicji Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim skazanemu wymierzono kary jednostkowe 6 miesięcy pozbawienia wolności, 5 miesięcy ograniczenia wolności, 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz roku ograniczenia wolności, a dodatkowo skazany przystąpił do wykonywania kary ograniczenia wolności zanim wszczęte zostało postępowanie prowadzące do wydania wyroku łącznego; z kolei Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej stanął przed koniecznością wydania wyroku łącznego w sprawie skazanego, któremu już wcześniej wymierzono trzy kary łączne: 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności, 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 2 lat ograniczenia wolności,

z tym że skazany został warunkowo przedterminowo zwolniony z odbywania kar pozbawienia wolności i w związku z tym do wykonania została wdrożona kara ograniczenia wolności, którą zresztą skazany sam zaproponował w ramach procedury dobrowolnego poddania się karze mieszanej, na co uzyskał akceptację ze strony prokuratora).

4. Konsultacje

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi są zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Wyniki konsultacji przedstawiono w Ocenie Skutków Regulacji.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Tytuł projektu: <i>Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy</i> Przedstawiciel wnioskodawcy: Senator Rafał Ambrozik Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Katarzyna Konieczko, ekspert ds. legislacji, tel. 22 694 9557 Beata Mandylis, legislator, tel. 22 694 9340 Marian Fałek, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9082	Data sporządzenia: 14 sierpnia 2020 r. Źródło: wyrok TK Nr druku: 76, 76 S

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Trybunał Konstytucyjny (TK) w wyroku z dnia 11 czerwca 2019 r. (sygn. akt P 20/17) orzekł, że przepis art. 87 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950 i 2128 oraz z 2020 r. poz. 568, 875 i 1086; zwany dalej „k.k.”) w zakresie, w jakim nakłada na sąd obowiązek łączenia kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności oraz wymierzenia kary łącznej pozbawienia wolności po dokonaniu zamiany kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 175 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Pierwszy z nich zapewnia prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd; drugi jest natomiast przepisem ustrojowo-kompetencyjnym, który powierza sądom sprawowanie wymiaru sprawiedliwości.

Rozpatrywany przez TK art. 87 § 1 k.k. stanowi, że w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności sąd wymierza karę łączną pozbawienia wolności, przyjmując, że miesiąc ograniczenia wolności równa się 15 dniom pozbawienia wolności. Wyjątek od tego mechanizmu wymiaru kary łącznej przewiduje art. 87 § 2 k.k. Ciężar normatywny art. 87 § 1 k.k. sprowadza się do nałożenia na sąd obowiązku określonego postępowania, o ile oczywiście nie zachodzą przesłanki zastosowania art. 87 § 2 k.k.

Przepis art. 87 § 1 k.k. redukuje zarówno funkcję „wymierzania sprawiedliwości”, jak i „rozpatrzenia” sprawy do automatycznego przeliczenia kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności oraz orzeczenia w miejsce kar wymierzonych za zbiegające się przestępstwa jednej kary łącznej pozbawienia wolności. Obligatoryjność i automatyzm mechanizmu określonego w art. 87 § 1 k.k. prowadzą do wyłączenia sądowej gwarancji kontroli merytorycznej przesłanek pozbawienia wolności. W opisywanej sytuacji sąd nie ma możliwości uwzględnienia okoliczności konkretnej sprawy i odstąpienia od takiego zabiegu, choćby okazało się to zasadne. Jednocześnie na skutek zobligowania sądu do łączenia z urzędu kar jednostkowych w ten sposób, że z mocy ustawy musi zostać wymierzona kara jednego rodzaju, i to najsurowsza, skazany *de facto* traci gwarancję sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy. Ostatecznie zatem istotnie obniżony zostaje, czy wręcz traci praktyczne znaczenie, standard ochrony wynikający z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Ponadto art. 87 § 1 k.k., stosowany w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego, następczo niweczy również gwarancje swobody orzekania. Zdaniem TK narusza to zasadę sprawowania przez sąd „wymiaru sprawiedliwości” (art. 175 ust. 1 Konstytucji).

Wraz z wejściem w życie wyroku TK z porządku prawnego została wyeliminowana norma prawna dekodowana z art. 87 § 1 k.k., która obligowała sąd do wymiaru kary łącznej pozbawienia wolności, natomiast w pozostałym zakresie może wciąż być stosowany przez sądy. Oznacza to, że przepis ten ustala stosunek, w jakim kara ograniczenia wolności podlega „przeliczeniu” na karę pozbawienia wolności, jeśli tylko sąd zdecyduje się na wymierzenie kary łącznej pozbawienia wolności. Niemniej art. 87 § 1 obecnie nie ustanawia żadnych przesłanek, które mogłyby stanowić chociażby wskazówkę merytoryczną co do tego, kiedy analizowane łączenie kar może czy nawet powinno mieć miejsce.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

W celu dostosowania systemu prawa do wyroku TK proponuje się projekt *ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy*, w którym:

1. nadaje się nowe brzmienie art. 87 k.k.; dyspozycja tego przepisu została sformułowana w taki sposób, aby:
 - nie było żadnych wątpliwości co do tego, że celowość podjęcia decyzji o zamianie kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności w procesie wymiaru kary łącznej pozostawiona jest uznaniu sądu,
 - kara pozbawienia wolności była traktowana jako ostateczny środek.
2. koryguje się brzmienie art. 17a oraz 431b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, przez pominięcie w treści tych przepisów odesłania do 87 § 2 k.k.

Oczekuje się, że przedmiotowy projekt ustawy dostosuje system prawa do wyroku TK, zapewniając skazanym gwarancję sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy. Jednocześnie zasadność orzeczenia połączenia kar będzie pozostawiona uznaniu sądu.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
osoby, którym może być wymierzona kara łączna			gwarancja sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez sąd
sądy powszechne			potwierdzenie swobody orzeczniczej sądu

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

Rzecznik Praw Obywatelskich **zamiar implementacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego jednoznacznie ocenił pozytywnie**. Jednocześnie dodał, wydaje się, że wystarczające byłoby przeniesienie na grunt legislacyjny spostrzeżeń Trybunału co do niedopuszczalności obligatoryjności łączenia kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności oraz pozostawienie sądowi orzekającemu swobodę w ocenie, czy połączenie takie należy zastosować. Pożądane jest także utrzymanie w przepisach art. 17a § 1 k.k.w. oraz art. 43lb k.k.w. odesłania do art. 87 k.k. niezależnie od tego, jakie brzmienie ten przepis ostatecznie przyjmie w toku wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Sąd Najwyższy **nie zgłosił uwag**.

Fundacja Pomocy Ofiarom Przestępstw **nie zgłosiła uwag**.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka oceniła, że projekt ustawy w prawidłowy sposób dokonuje implementacji do naszego porządku prawnego wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” potwierdziło słuszność potrzeby nowelizacji art. 87 § 1 k.k. Jednocześnie stwierdziło, że zaproponowane rozwiązanie musi budzić wątpliwości, zwłaszcza mając na względzie zastosowanie go w postępowaniach prowadzonych w sprawach o wydanie wyroku łącznego. Ponadto SSP „Iustitia” zgłosiło wątpliwość, czy usunięcie z art. 17a § 1 oraz art. 43lb k.k.w. odesłania do art. 87 § 2 k.k. ma charakter wyłącznie techniczny.

Komisje w trakcie pierwszego czytania wprowadziły poprawkę polegającą na usunięciu z przepisu kryterium celowości wymierzania kary łącznej pozbawienia wolności ze względu na okres kary pozbawiania wolności pozostałej sprawcy do odbycia. Uwagi dotyczące zmiany brzmienia art. 17a § 1 oraz art. 43lb k.k.w. nie zostały uwzględnione, gdyż istotą regulacji zawartych w pierwszym z tych przepisów było od początku wprowadzenie wyjątku w zakresie kolejności wykonywania kar wymierzonych na podstawie art. 37b k.k., natomiast funkcją drugiego było przesądzenie, że w przypadku orzeczenia jednocześnie kar łącznych pozbawienia wolności oraz ograniczenia wolności na zasadzie art. 87 § 2 k.k. istniała możliwość udzielenia skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego. Tymczasem w projektowanym art. 87 k.k. nie będzie w ogóle mowy o karze sekwencyjnej, a w odniesieniu do kary łącznej pozbawienia wolności, wymierzonej zgodnie z art. 87 k.k. już po zmianie, dozór elektroniczny znajdzie zastosowanie pod warunkiem spełnienia przesłanek określonych w przepisach art. 43la k.k.w.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2020 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Wydatki ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Saldo ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Źródła finansowania:												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Przedmiotowa ustawa będzie oddziaływała na dochody i wydatki sektora finansów publicznych (budżetu państwa). Nadanie nowego brzmienia art. 87 k.k. spowoduje, że od uznania sądu zależeć będzie wymierzenie za zbiegające się przestępstwa jednej kary łącznej pozbawienia wolności.											

W związku z tym, że wydatki publiczne ponoszone przez wymiar sprawiedliwości zależą od rodzaju kary wymierzonej skazanemu, przedmiotowa regulacja będzie wpływała na zmianę poziomu tych wydatków. Jednocześnie uwzględniając to, że skazani na karę ograniczenia wolności zobowiązani są także do wykonywania pracy wskazanej przez sąd zmianie ulegną również przepływy dochodów z tytułu pracy skazanych.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
w ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2020 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele, gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
w ujęciu niepieniężnym	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak wpływu.						

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.

Brak wpływu.

9. Wpływ na rynek pracy.

Brak wpływu.

10. Wpływ na pozostałe obszary.

Brak wpływu.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.

Przepisy projektu ustawy wejdą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Z uwagi na cel projektu ustawy nie zachodzi konieczność ewaluacji regulacji.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).

Brak.

BAS-WAPM-1753/20

Warszawa, 21 sierpnia 2020 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Rafał Ambrozik)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2019 r. poz. 1028, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy zakłada zmianę art. 87 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950, ze zmianami; dalej: kk) oraz artykułów 17a i 43lb ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 523, ze zmianami; dalej: kkw).

Proponowane zmiany mają na celu dostosowanie systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 czerwca 2019 r.¹, zgodnie z którym art. 87 § 1 kk w zakresie, w jakim nakłada na sąd obowiązek połączenia kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności oraz wymierzenia kary łącznej pozbawienia wolności po dokonaniu zamiany kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 175 ust. 1 Konstytucji RP². Proponowana zmiana art. 87 kk zakłada pozostawienie swobody decyzyjnej sądowi w zakresie orzeczenia albo nieorzeczenia kary łącznej. Propozycja zmiany artykułów 17a oraz art. 43lb kkw jest konsekwencją zmiany art. 87 kk.

¹ Sygn. akt P 20/17; Dz. U. z 2019 r. poz. 1135; OTK ZU A poz. 29.

² Art. 45 ust. 1 Konstytucji: *Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.* Art. 175 ust. 1 Konstytucji: *Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe.*

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w proponowanej ustawie.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy projektu nie należą do materii regulacji prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Dorota Olejniczak
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

Warszawa, 21 sierpnia 2020 r.

BAS-WAPM-1754/20

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Rafał Ambrozik) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt ustawy zakłada zmianę art. 87 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950, ze zmianami; dalej: kk) oraz artykułów 17a i 43lb ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 523, ze zmianami; dalej: kkw).

Proponowane zmiany mają na celu dostosowanie systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 czerwca 2019 r.¹, zgodnie z którym art. 87 § 1 kk w zakresie, w jakim nakłada na sąd obowiązek połączenia kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności oraz wymierzenia kary łącznej pozbawienia wolności po dokonaniu zamiany kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 175 ust. 1 Konstytucji RP². Proponowana zmiana art. 87 kk zakłada pozostawienie swobody decyzyjnej sądowi w zakresie orzeczenia albo nieorzeczenia kary

¹ Sygn. akt P 20/17; Dz. U. z 2019 r. poz. 1135; OTK ZU A poz. 29.

² Art. 45 ust. 1 Konstytucji: *Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.* Art. 175 ust. 1 Konstytucji: *Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe.*

łącznej. Propozycja zmiany artykułów 17a oraz art. 43lb kkw jest konsekwencją zmiany art. 87 kk.

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem UE.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks karny wykonawczy nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Autor:

Dorota Olejniczak

ekspert ds. legislacji

w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:

Wicedyrektor

Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski